

Záchrana zvukového kulturního dědictví za pomoci grantového programu MK ČR

Filip Šír, Národní muzeum
Iva Horová, Národní technická knihovna

NÁRODNÍ
MUZEUM

NTK

50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E
Národní technická knihovna
National Library of Technology

43. celostátní seminář knihovníků
muzeí a galerií
Slezské zemské muzeum v Opavě

IVA HOROVÁ

Úvodní stránka / Týmy / Pracovní tým / Iva Horová

BIO

✉ iva.horova@novyfonograf.cz

🌐 <https://cz.linkedin.com/in/iva-horov%C3%A1-7823ba9a>

V letech 1994-2014 působila jako ředitelka Knihovny AMU v Praze. Systematicky se zde věnovala zejména implementování nových informačních technologií, zavádění standardů a problematice digitalizace a zpřístupňování primárních dokumentů. Řešila řadu projektů v této oblasti. Vyučovala externě na FF UK. Podílela se na tvorbě celostátní metodiky metadatového popisu speciálních typů dokumentů (tištěné hudebniny, audio, video, filmy), problematice zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací a specifikům metadatového popisu a zpřístupňování netextových typů těchto prací.

Od roku 2014 se znovu intenzivně věnuje problematice evidence, popisu, ochrany, digitalizace a zpřístupňování zvukových záznamů. S Filipem Šírem usiluje o nastolení potřebných podmínek a koordinace na národní úrovni. Je mj. spoluautorkou návrhu Koncepce pro uchovávání, digitalizaci a zpřístupňování zvukových dokumentů v ČR. Věnuje se osvětové činnosti, podílí se vedení seminářů a workshopů v ČR, prezentuje a publikuje na toto téma v ČR i v zahraničí. Je individuální členkou International Association of Sound Archives, účastnila se výročních konferencí v roce 2015 Paříži, 2016 ve Washington D. C. a 2017 v Berlíně – na posledních dvou prezentovala aktuální otázky této problematiky v ČR.

FILIP ŠÍR

Úvodní stránka / Týmy / Pracovní tým / Filip Šír

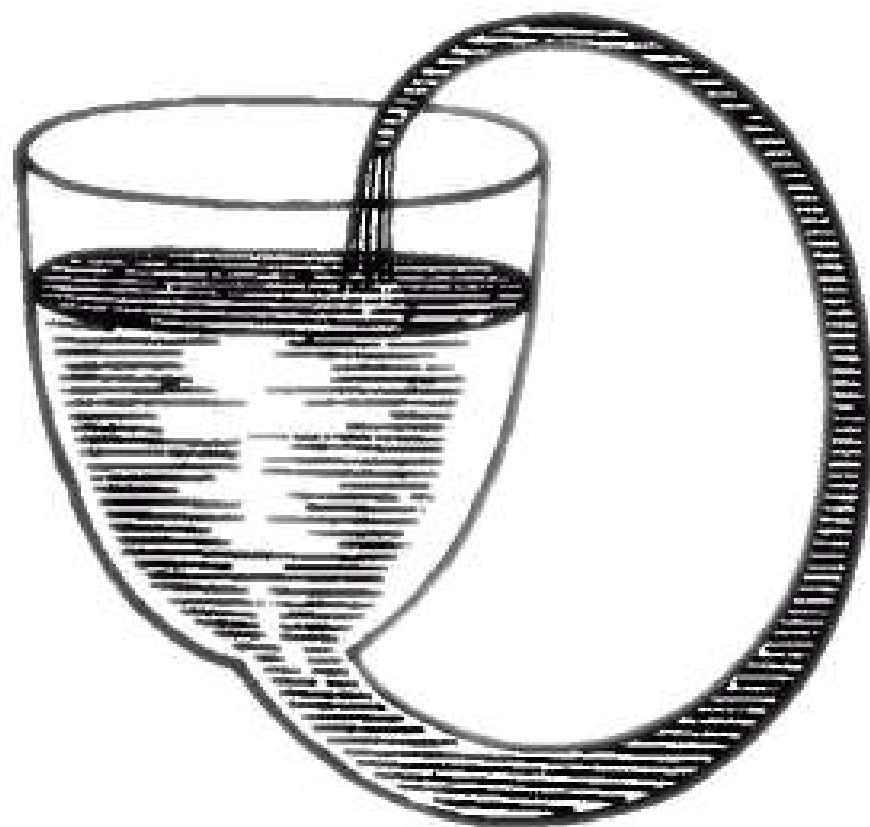
BIO

☎ +420 605 473 483

✉ filip.sir@novyfonograf.cz

🌐 <https://www.nm.cz/sir-filip-dis>

Filip Šír, DiS, je koordinátor digitalizace zvukových dokumentů v Oddělení digitalizace a nových médií Národního muzea. Od roku 2012 se zaměřuje na komplexní řešení problematiky zvukových dokumentů, od principů péče o zvukové dokumenty po metodiku jejich digitalizace. Je členem různých odborných společností, například prestižní **International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA)**. V roce 2016 obdržel v rámci týmu Virtuální národní fonotéky **Cenu INFORUM 2016** (ocenění **Virtuální národní fonotéky**) za nejvýznamnější a nejlepší český produkt, službu nebo čin spojený s elektronickými informačními zdroji s významem pro českou oblast. V roce 2017 společně s Gabrielem Gösselem získali cenu **ARSC Certificate of Merit (Best Historical Research on General Recording Topics)** za přínos historickému výzkumu za publikaci [Recorded Sound in Czech Lands](#). V roce 2018 přednášel v **Eda Kuhn Loeb Music Library** Harvardské univerzity a na New York University. Řídil [dvoudenní odborný workshop](#) ve **Fonoteca Nacional de México**. Momentálně je hlavním řešitelem projektu **Nový fonograf: naslouchejme zvuku historie** a věnuje se také výzkumu zvukových pramenů české emigrace do USA v pozdním 19. a raném 20. století.

Premisa I.

Zvukové kulturní dědictví na území České republiky více než **120 let.**

Premisa II.

Jeho **ochranu** lze zajistit **digitalizací**, ale bez předem uskutečněné kvalitní **evidence** nelze přistoupit ke kvalifikovanému výběru.

Premisa III.

Tyto kroky musí být **koncepční** a **koordinované** na **všech úrovních**, včetně národní.

Premisa IV.

Bez **finančního** a personálního zajištění toto nelze uskutečnit = hrozí **nenávratný zánik** obsahu.

Premisa V.

Přicházíme o možnost **prezentace** našeho kulturního **dědictví** na **mezinárodním poli**.

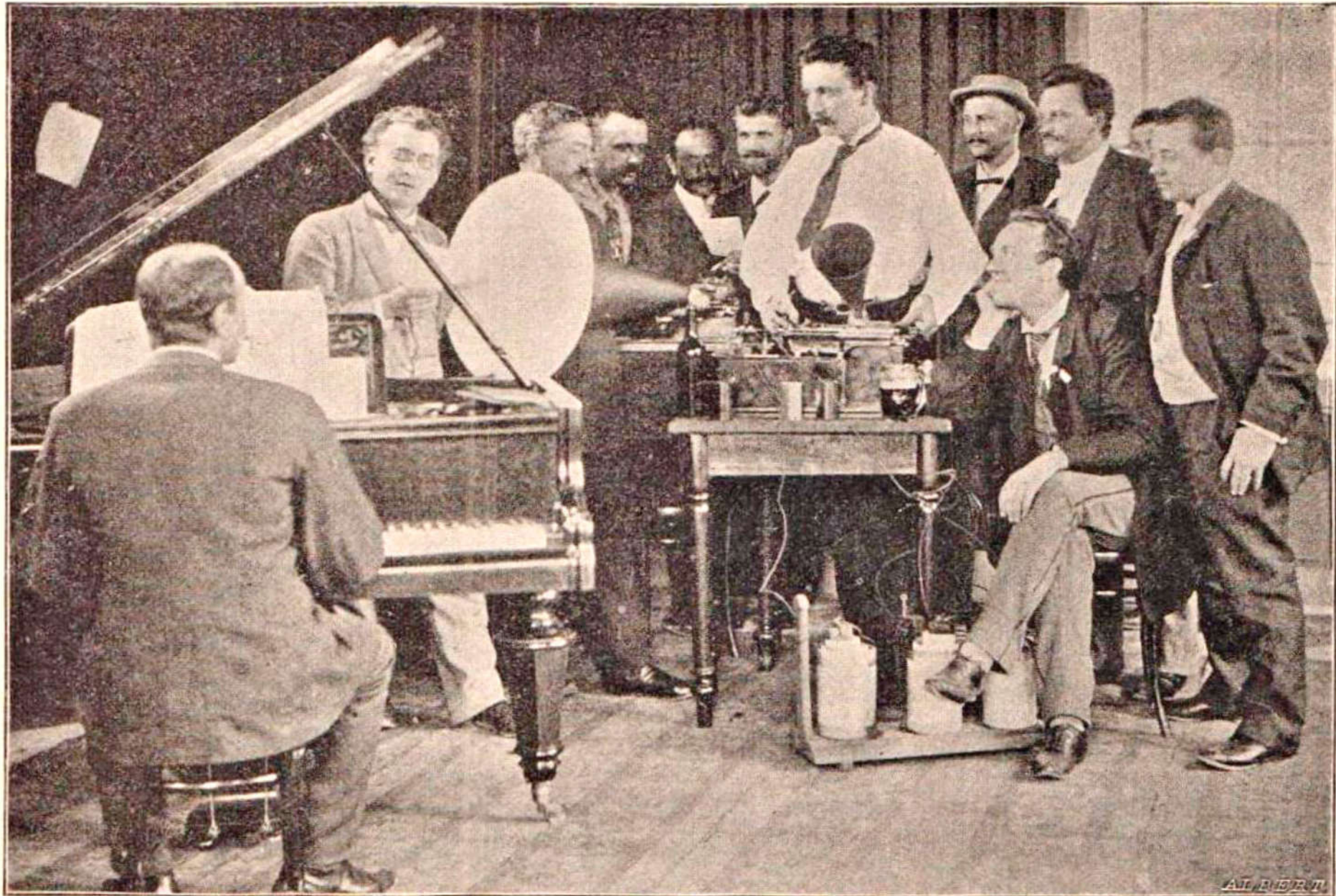
Stručná historie spjatá se zvukovým záznamem

- 1891** – první známá nahrávka na fonoválečku na **českém území**
- 1901** – první známá nahrávka na gramofonové desce **v české jazyce**
- 1923** – první vysílání **Českého rozhlasu**
(Radiojournalu)
- 1930** – založení prvních českých gramofonových **firem ESTA a Ultraphon**

1891 Jubilejní zemská výstava v Praze

1891 Jubilejní zemská výstava v Praze

**MINISTERSTVO
KULTURY**

MINISTERSTVO
KULTURY

Státní kulturní politika 2015- 2020

Velkým **pokrokem** bylo **podchycení** zvukových dokumentů ve Státní kulturní politice 2015-2020.

Skupině zainteresovaných jedinců se podařilo ve spolupráci s Ústřední knihovnickou radou vpravit do **Plánu implementace Státní kulturní politiky na léta 2015 – 2020** celý oddíl, věnující se dané problematice.

(Plán implementace Státní kulturní politiky, 2015, s. 47-48)

MINISTERSTVO
KULTURY

Uchování národního zvukového dědictví

3.3.2.A: **Koncepce ochrany a zpřístupnění** zvukových dokumentů jako významné součásti kulturního dědictví

3.3.2.B: **Vybudování metodického a digitalizačního centra** pro záchranu zvukových dokumentů v Moravské zemské knihovně v Brně ve spolupráci s Národním muzeem (ČMH)

3.3.2.C: Zajistit **dlouhodobé úložiště pro uchování a zpřístupnění zvukových dat** v rámci resortního LTP systému Ministerstva kultury

3.3.2.D: **Provozovat a rozvíjet portál** Virtuální národní fonotéka (role sektorového agregátora)

(Plán implementace Státní kulturní politiky, 2015)

Nacházíte se zde: Úvod

Aktuality

Ministerstvo kultury – odbor umění, literatury a knihoven vyhlašuje výběrové dotační řízení pro rok 2018

na poskytnutí dotací provozovatelům knihoven evidovaných dle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a pro spolky podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, jejichž hlavním účelem je knihovnická a informační činnost či jejich podpora, pro podprogram VISK 3 a Knihovnu 21. století též pro zájmová sdružení právnických osob podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, jejichž hlavním účelem je knihovnická a informační činnost či jejich podpora

na nekomerční projekty z oblasti knihoven.

1) Program Veřejné informační služby knihoven – VISK

- VISK 1 – Koordinační centrum programu a implementace Koncepce rozvoje knihoven v ČR,
- VISK 2 - Mimoškolní vzdělávání knihovníků v oblasti ICT,

Cíle programu

Program VISK byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 10. 4. 2000 č. 351 o Koncepci státní informační politiky ve vzdělávání. Základním cílem programu Veřejné informační služby knihoven (dále jen VISK) je inovace veřejných informačních služeb knihoven na bázi informačních technologií (ICT).

[více](#)

Digitální knihovna Kramerius a zvuk

The screenshot shows a web browser window with the URL `kramerius.nm.cz`. The page header includes the National Museum logo and the text "NÁRODNÍ MUZEUM". Below the header is a search bar with the placeholder text "Hledat v digitální knihovně ..." and a checkbox for "pouze veřejné". A blue button labeled "→ VSTUPE" is positioned below the search bar. The main content area is divided into three columns: "NAVŠTÍVENÉ", "NEJNOVĚJŠÍ", and "DOPORUČENÉ". Each column contains a grid of items with a cover image, title, author, date, and a category tag (e.g., "Zvukové nahrávky", "Knihy", "Noviny a časopisy"). At the bottom, there is a pagination control showing page 2 of 3.

Digitální knihovna Kramerius

Hledat v digitální knihovně ... pouze veřejné

→ VSTUPE

NAVŠTÍVENÉ

NEJNOVĚJŠÍ

DOPORUČENÉ

Zpěv lesní zinky z op. "Rusalka"
Dvořák, Antonín
1903
Zvukové nahrávky

Dělnické listy
Hlaváček, František Josef, 1853-1937
1893-1898
Noviny a časopisy

Kašpárek kapelníkem ; Jak Kašpárek vysvobodil prince s princeznou
Santner, Antonín
1925
Zvukové nahrávky

Úplný seznam dvoustranných gramofonových a zonofonových
1908
Knihy

Pěvci Prozatímního a Národního divadla
1965
Zvukové nahrávky

Arie vodníka z opery "Rusalka"
Pollert, Emil
1908
Zvukové nahrávky

< 1 2 3 >

Digitální knihovna Kramerius a zvuk

Hledání | Digitální knihovna K... x +

Nezabezpečeno | kramerius.nm.cz/search?sort=newest&doctype=soundrecording

Hledat v digitální knihovně ...

Sbírký Procházet English

Výsledky: 1 - 60 / 305

3 47 0 0 0 0 305 0

Řazení: **Nově přidané**

Aktivní filtry x

- Zvukové nahrávky

Dostupnost v

- pouze veřejné 244
- pouze neveřejné 61
- Vše 305**

Klíčové slovo v

- Divadelní inscenace 1
- Divadelní osvětlení 1
- Divadelní režie 1
- Divadelní režiséři 1
- Experimental theater 1
- Experimentální divadlo 1

[Zobrazit více](#)

Autor v

- Národní divadlo v Praze 29
- Dvořák, Antonín 28
- Frejka, Jiří 24
- Shakespeare, William 21
- Goethe, Johann Wolfgang von 18
- Národní divadlo v Praze. Orchester 17

[Zobrazit více](#)

Tepru sa slunečko
Vyoral, Miroslav
1954
Zvukové nahrávky

Marinarella, op. 215 : ouvertura
Fučík, Julius
1944
Zvukové nahrávky

Básník a sedlák. Ouvertura
Suppé, Franz von
1935
Zvukové nahrávky

**Měchenická : polka ;
Hodiny to ví : mazurka**
Valdauf, Karel
1951
Zvukové nahrávky

**Mé zlaté rodiče : píseň
Libická = (Meine Goldenen**
Mařák, Otakar
1905
Zvukové nahrávky

Podě mlejnem ; Čupr polka
Čížek, Václav
1905
Zvukové nahrávky

**Auch ich war ein Jüngling :
aus "Waffenschmied"**
Lortzing, Albert
1905
Zvukové nahrávky

**Ve Zbuzanech ; Muziky,
muziky...**
Tichý, Alois
1905
Zvukové nahrávky

Torerolied aus "Carmen"
Bizet, Georges
1905
Zvukové nahrávky

**Otče, otče, otče náš ;
Pršívalo, jen se lilo :**
Dvořák, Antonín
1905
Zvukové nahrávky

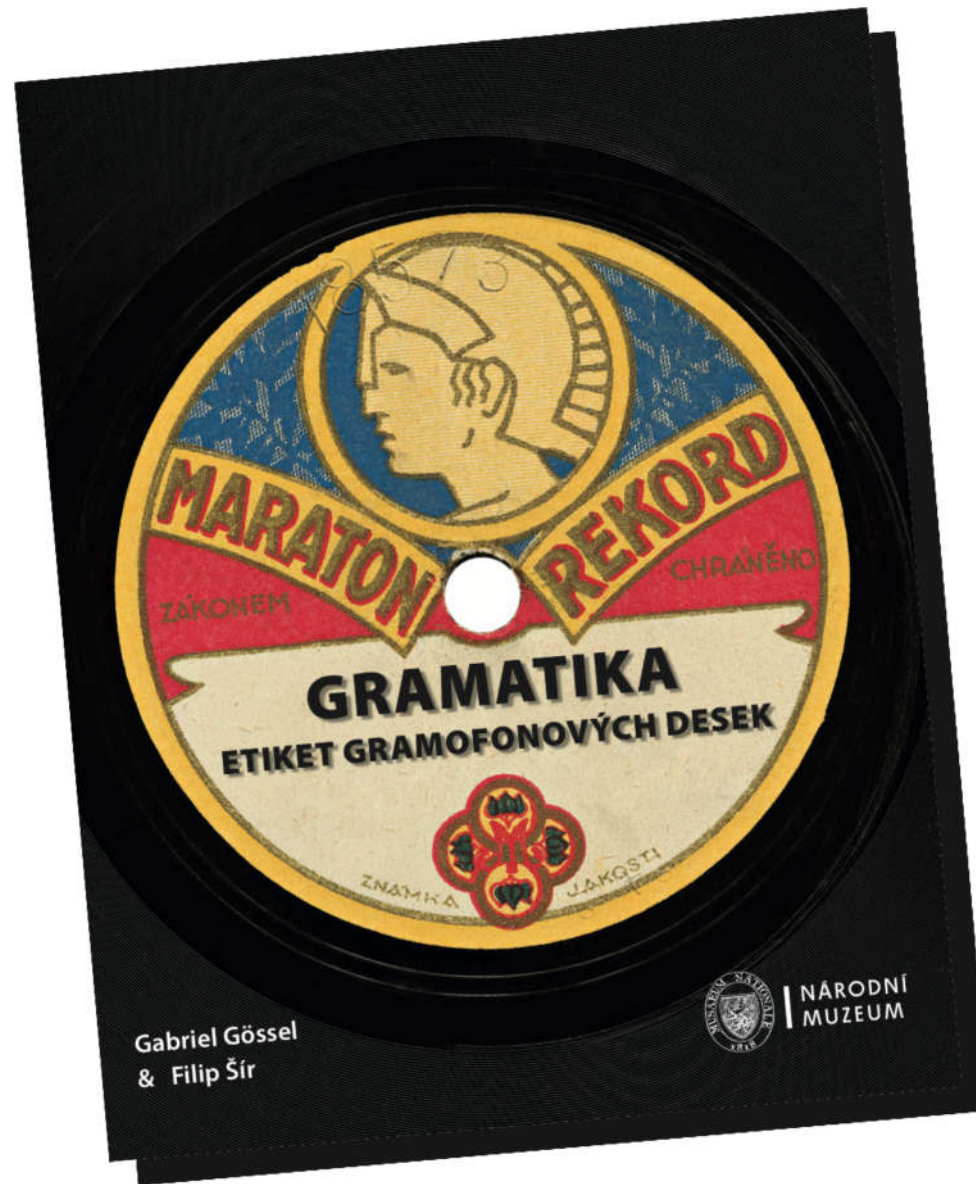
Vršovické křtiny
Zeffi, Josef Heřman
1905
Zvukové nahrávky

**Pohřební agent ;
Landverácka kasárna**
Šmíd, Leopold František
1905
Zvukové nahrávky

<http://zvuk.nm.cz>

NÁRODNÍ
MUZEUM

Gabriel Gössel
& Filip Šír

NÁRODNÍ
MUZEUM

https://archive.org/details/gramatika_etiket

VISK 1, VISK 2, VISK 5, VISK 7 (2018)

VISK 1 Koordinační centrum programu VISK

ProArc - podpora zvukových dokumentů (**VÝVOJ**)

VISK 2 Mimoškolní vzdělávání knihovníků

Moderní informační a komunikační technologie v knihovnictví (**ŠKOLENÍ**)

VISK 5 Národní program retrospektivní konverze katalogů knihoven v ČR - RETROKON

Katalogizace šelakových gramofonových desek z fondu NM - (**KATALOGIZACE**)

VISK 1, VISK 2, VISK 5, VISK 7 (2019)

VIK 7 Národní program digitálního zpřístupňování dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru - Kramerius

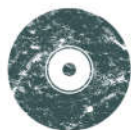
Reformátování zvukových dokumentů zaznamenaných na gramofonových deskách včetně převodu etiket do digitální podoby (**DIGITALIZACE**)

VIRTUÁLNÍ

NÁRODNÍ FONOTÉKA

www.narodnifonoteka.cz

Virtuální národní fonotéka

Sektorový agregátor pro oblast zvuku

Informace o existenci, lokaci a podobě zvukového dokumentu

1. jedna vstupní brána
2. agregace metadat a informací
3. oblast České republiky (a Slovenska)
4. návaznost na Europeana Sound

—

_____

_____

Výzkum a vývoj v České republice

<https://archive.org/details/ceskykatalognahravekgramofonove>

<https://archive.org/details/recordedsoundinczechlands>

Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní muzeum

NÁRODNÍ
MUZEUM

DKRVO
2019-2023

Home > About > Committees > Discography Committee

International Bibliography of Discographies

The *International Bibliography of Discographies (IBD)* is a searchable e-resource containing entries for current and historical works of discography. The focus is on commercial published recordings, but discographies of unpublished recordings, transcription discs and field recordings are also included in the bibliography. In the IBD you will find label, artist, genre and national discographies in multiple languages and formats (books, articles, CD-ROMs, PDFs, websites, databases), as well as record label catalogs. Our objective is to give researchers and collectors one resource for finding information about published discographies, and also, when available, unpublished work in progress. The IBD was created in 2017 by the *Discography Committee* of the *International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA)*, and it is now a collaborative project with individual and institutional contributors around the world.

Each entry in the IBD corresponds to one work of discography, whether originally a print journal article or a large online database. Commercial record catalogs currently appear alongside discographies, though they will likely be moved to a separate section eventually. Each discography entry includes title, author, publication date and a note about availability (or a link to an online version) on the initial results page. The title for each entry also serves as a link to more detailed information and an annotation about each discography or catalog. We have created a *Digital Discography Collection* at the Internet Archive to store discographies that contributors or members of our team have digitized as part of the IBD project.

Entries with digital copies at the Internet Archive show this logo:

Click [here](#) for more information on the project, including: 1) directions on how to contribute new entries to the IBD, or submit digital versions to the team; 2) a link to the Internet Archive collection; and 3) a collaborative spreadsheet of periodicals relating to discography. Work was supported by International Association of Sound and Audiovisual Archives, Harvard University and the Ministry of Culture of the Czech Republic (DKRVO 2018/47, National Museum, 00023272).

Displaying 1 - 50 of 690. Click on a title for full details. Click a column header to sort.

Filter by title, author or year

Apply filter

Reset

Title	Author(s)	Publication Year	Availability/Digital version
".... im Stande, jedes Quantum sofort zu liefern". Die Lyrophonwerke Adolf Lieban, Teil 1 (1899-1906)	Gunrem, Michael; Lotz, Rainer E.; Puille, Stephan	2009	Not Available [Out of print]
".... im Stande, jedes Quantum sofort zu liefern". Die Lyrophonwerke Adolf Lieban, Teil 2 (1907-1915)	Gunrem, Michael; Lotz, Rainer E.	2010	Not Available [Out of print]
"DEN DANSKE PLADE"	Aagaard, René; Hansen, Peder;	2013	http://www.the-discographer.dk/fotopladen/fotopladen-diskografi.pdf
"Iberia" de Isaac Albéniz: estudio de sus interpretaciones a través de 'El Puerto' en los registros sonoros /Iberia by Isaac Albeniz: Study of its interpretations through 'El Puerto' in sound recordings	Rebollo García, María de Lourdes	2015	http://hdl.handle.net/10803/315468
(British) BELL Complete Singles, EP & LP Catalogue, 1968-1982		1983	Available for Purchase

NÁRODNÍ
MUZEUM

**Bohemia on Records:
Early Czech Sound Recordings
in the United States**

**Krajané za velkou louží:
historické české nahrávky v USA**

20 NÁRODNÍ
MUZEUM
lit

Gabriel Gössel
Filip Šír

oblast 24. Problematika zvukových dokumentů

Oblast se zaměřuje především na **čtyři základní pilíře ochrany** zvukového kulturního dědictví, a to na **ochranu** fyzických nosičů, jejich **evidenci, digitalizaci** a rovněž i **zpřístupnění** daného obsahu v rámci zpracovávání vybraných sbírek Národního muzea.

Důraz je kladen na aplikovaný výzkum, a to zejména v podobě **odzkoušení pracovních postupů a procesů** v souladu ochrany fyzického nosiče a digitalizace jeho obsahu.

Oblast se též zaměřuje na **výzkum historie zvukových dokumentů** ve sbírkách NM se zaměřením převážně na území ČR a USA v období 1899–1960.

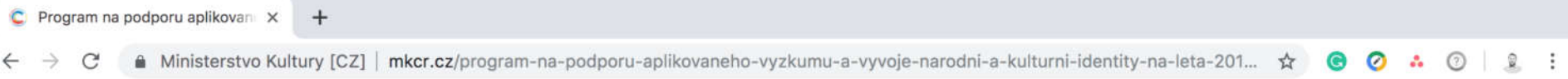
Zároveň je do oblasti zahrnuta **problematika magnetofonových a filmových pásů** do roku 1989 ve sbírkách ČMH.

dílčí cíle **24.I, 24.II, 24.III**

- I. Vytvořit komplexní pracovní postupy a funkční nástroje** v rámci procesu ochrany a digitalizace zvukových dokumentů za účelem jejich zavedení do interní praxe digitalizace zvukových dokumentů v NM.
- II. Zpracovat historii zvukových dokumentů na území ČR a USA** ve sbírkách NM se zaměřením převážně na období 1899–1960 a s důrazem na problematiku prodejců fonografických válečků a gramofonových desek v daném období.
- III. Prozkoumat problematiku magnetofonových a filmových pásů ve sbírkách ČMH** s důrazem na výzkum tuzemské elektroakustické hudby do roku 1989

~~Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022~~

Vyhledat

EN

MINISTERSTVO

STRUKTURA

DOTACE

KREATIVNÍ ČESKO

NOVINKY A MÉDIA

KONTAKTY

Úvodní stránka / Struktura / Výzkum a vývoj / Výzkumné programy Ministerstva kultury
/ Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II)

Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II)

Program na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) byl schválen usnesením vlády č. 11 ze dne 2. ledna 2014 a byl na základě dopisu MK č.j. MK-S 9902/2004 OVV konzultován cestou ÚOHS s Evropskou komisí prostřednictvím národního koordinátora. Z předběžného vyjádření Evropské komise ze dne 4. 9. 2014, které postoupil ÚOHS MK dopisem č.j. ÚOHS-E27/2014/VP-18757/2014/420/VHo dne 5. 9. 2014 vyplývá, že za nezměněných podmínek poskytování podpory ve vztahu k předchozímu programu NAKI ani tento program NAKI II nezakládá veřejnou podporu.

Soubory ke stažení

[Program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 - NAKI II](#) (.pdf, 269.8 kB)

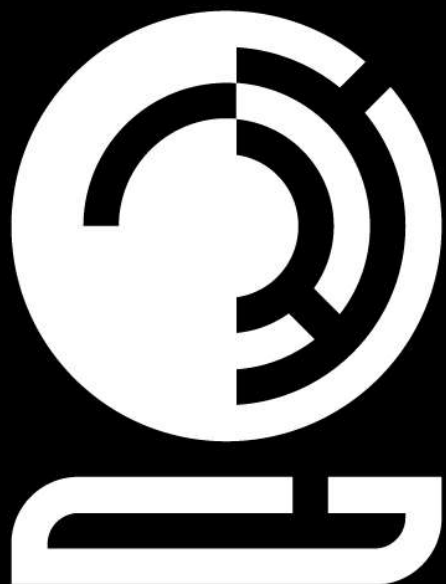
Projekt NAKI II 2018-2022

Nový fonograf: naslouchejme zvuku historie. Vytvoření **postupů a nástrojů** pro **evidenci, digitalizaci, zpřístupnění a dlouhodobou ochranu zvukových záznamů** na historických nosičích v **paměťových institucích**.

Globální cíl č. 2: Kulturní dědictví

Specifický cíl č. 2.1 Výzkum a jeho uplatnění - kulturní dědictví a území s historickými hodnotami

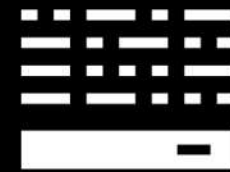
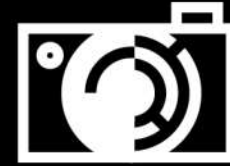
Specifický cíl č. 2.2 Technologie a postupy pro ochranu kulturního dědictví

N O V Ý
FONOGRAF

NASLOUCHEJME ZVUKU HISTORIE

Manipulace s historickými nosiči a jejich ochrana: postup ochrany a manipulace z historickými zvukovými nosiči se zaměřením na fonografické válečky a standardní šelakové desky

Předložená metodika je jedním z výstupů aplikovaného výzkumu projektu v rámci grantového programu MK ČR – NAKI II DG18P02OVV032 „Nový fonograf: naslouchejme zvuku historie. Vytvoření postupů a nástrojů pro evidenci, digitalizaci, zpřístupnění a dlouhodobou ochranu zvukových záznamů na historických nosičích v paměťových institucích“. V zadání celého projektu NAKI je zaměření této metodiky evidováno pod pracovním názvem „Manipulace s historickými nosiči a jejich ochrana: postup ochrany a manipulace z historickými zvukovými nosiči se zaměřením na fonografické válečky a standardní šelakové desky“. Řešitelským týmem projektu NAKI II bylo konsorcium z těchto institucí: Národní muzeum, Národní knihovna ČR, Knihovna Akademie věd ČR a Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Vedoucím řešitelského týmu byl Filip Šír, DiS.

Autorský kolektiv: Anthony Allen, Iva Horová, Martin Mejzr, Helena Novotná, Filip Šír

Oponenti:

Metodika s názvem „Manipulace s historickými nosiči a jejich ochrana: postup ochrany a manipulace z historickými zvukovými nosiči se zaměřením na fonografické válečky a standardní šelakové desky“ je určena odborným pracovníkům paměťových institucí, kteří jsou v kontaktu s předměty kulturní povahy, resp. historickými zvukovými nosiči. Dále pak historikům, archivářům, konzervátorům-restaurátorům, správcům objektů a depozitářů, knihovním, muzejním a galerijním pracovníkům, vlastníkům sbírek zvukových nosičů a studentům relevantních oborů školství a širší odborné veřejnosti se zájmem o danou problematiku.

Národní muzeum 2019

mkcr.cz
visk.nkp.cz
narodnifonoteka.cz
novyfonograf.cz

Děkujeme za pozornost

 +420 605 473 483

 filip_sir@nm.cz

 +420 773 683 827

 iva.horova@techlib.cz